TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausunto
7.10.2026
TSV-AK-2026-88061

TSV/12512/2026

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viitetieto: HE 152/2026 vp (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta)

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto hallintovaliokunnalle

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa tietosuojavaltuutetun toimistolta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta (HE 152/2026 vp).

Apulaistietosuojavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa asiantuntijalausunnon muodossa ja toteaa seuraavaa.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on antanut lausunnon Kirkkohallituksen esitysluonnoksesta 9/2024.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia kirkkolain muuttamisesta (652/2023, jäljempänä kirkkolaki). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirkkolakia siten, että seurakuntavaaleissa ja kirkkoherran välittömässä vaalissa otettaisiin käyttöön sähköinen äänioikeusrekisteri. Kirkkohallitus perustaisi rekisterin poimimalla kirkon jäsentietojärjestelmästä vaaleissa äänioikeutetut henkilöt, ja heitä koskevat tarvittavat tiedot sekä muodostamalla näistä tiedoista erillisen konekielisen rekisterin. Seurakunnan jäsenellä olisi oikeus tutustua seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeusrekisteriin henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä aikana, kun äänioikeusrekisteri pidetään tarkastusta varten nähtävänä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Seurakunnan jäsenellä on ehdotetun 10 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan oikeus tutustua seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin äänioikeusrekisteriin henkilötunnuksia lukuun ottamatta sinä aikana kun, kun äänioikeusrekisteri pidetään tarkastusta varten nähtävänä. Lausuntopyynnön mukaan tämä nähtävillä oloaika olisi kaksi arkipäivää.

Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 27) on todettu, että säännös äänioikeusrekisterin nähtävänä pitämisestä turvaisi siten osaltaan perustuslain 21 §:ssä ja kirkkolain 12 luvussa säädetyn oikeusturvan toteutumista. Tarkastusmahdollisuus palvelee myös yleistä luottamusta vaalitoimituksen oikeellisuuteen.

Äänioikeusrekisterin esillä pitämisen rajoittaminen kahteen päivään vaikuttaa asianmukaiselta ja toimii osaltaan suojatoimenpiteenä. Kuten apulaistietosuojavaltuutettu

on samasta asiasta asian käsittelyn aiemmassa vaiheessa todennut, tässä tarkoitettujen tietojen käsittely voisi olla mahdollista yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla.

Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 26) todetaan, että äänioikeusrekisterin nähtävillä pito perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan d alakohtaan. Kyseisen kohdan mukaan käsittely on sallittua silloin, kun sitä suoritetaan esimerkiksi uskonnollisen yhteisön laillisen toiminnan yhteydessä ja asianmukaisin suojatoimin, sillä edellytyksellä, että käsittely koskee ainoastaan näiden yhteisöjen jäseniä tai entisiä jäseniä, joilla on yhteisöihin säännölliset, yhteisöjen tarkoituksiin liittyvät yhteydet, ja että henkilötietoja ei luovuteta yhteisön ulkopuolelle ilman rekisteröidyn suostumusta. Sanottu lainkohta on suoraan sovellettavissa, eikä edellytä kansallisia lainsäädäntötoimenpiteitä.

Apulaistietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että vaalilain (714/1998) 23 §:n 1 momentin mukaan äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa tai puhelimitse maksutta saatavissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää. Vaalilain mukaisissa äänioikeusrekisteritiedoissa ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ole kyse erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista henkilötiedoista, toisin kun kirkollisissa vaaleissa.

Vaikuttaa kuitenkin sinänsä mahdolliselta käsitellä tässä tarkoitettuja tietoja yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla. Apulaistietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että kyse on erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista, joiden käsittely edellyttää erityistä huolellisuutta.

Vaalilain mukaisiin äänioikeusrekisteritietoihin ei sisälly äänioikeutettujen osoitetietoja. Lausuttavana olevan hallituksen esityksen mukaan kirkkolain 18 a §:n mukaisen äänioikeusrekisterin on taas esitetty sisältävän seurakuntatiedon lisäksi tiedon äänioikeutetun osoitteesta. Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava henkilötietojen käsittelyn minimoinnin periaatetta. Apulaistietosuojavaltuutettu katsoo, että vähintäänkin olisi syytä olla selkeät perustelut 10 luvun 6 §:n 1 momentin osalta, miksi muilla äänioikeutetuilla tulisi olla oikeus saada pääsy jokaisen äänioikeutetun osoitetietoihin.

Vaalilain tasolla on nähty tarpeelliseksi määritellä sitä, missä ja millä tavalla äänioikeusrekisteritiedot ovat saatavilla. Tietosuojan toteutumista turvaisi se, että myös kirkkolaissa määriteltäisiin selkeästi millä tavalla äänioikeusrekisteritiedot ovat saatavilla. Esimerkiksi äänioikeusrekisteritietojen julkaisun internetissä voidaan arvioida aiheuttavan selkeästi riskiä henkilöiden yksityisyydelle.

Allekirjoitus

Annina Hautala
Apulaistietosuojavaltuutettu

Pauliina Levy
Ylitarkastaja

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihde: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

Digitaalinen PDF-allekirjoitus / Digital PDF-signatur
Pauliina Levy
Ylitarkastaja
Tietosuojavaltuutetun toimisto
pauliina.levy@om.fi
Asian tunnus / Ärende-ID: TSV/12512/2026
Asiakirjan tunnus / Dokument-ID: TSV-AK-2026-88061
07.10.2026 11:59:25

Digitaalinen PDF-allekirjoitus / Digital PDF-signatur
Annina Hautala
Apulaistietosuojavaltuutettu
Tietosuojavaltuutetun toimisto
annina.hautala@om.fi
Asian tunnus / Ärende-ID: TSV/12512/2026
Asiakirjan tunnus / Dokument-ID: TSV-AK-2026-88061
07.10.2026 12:01:30